

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>

DET MODERNE GENNEMBRUD (DMG)

Golden Days in Copenhagen Festival handler denne gang om DET MODERNE GENNEMBRUD. Fra 31. august 2002 – 7. februar 2003 løber en lang række begivenheder af stablen i Diamanten med tilknytning til festivalen, og det righoldige program byder bl.a. på udstillinger, oplæsningsbrunch, koncerter, foredrag og en netpublikation. Festivalkalender findes via adressen <www.kb.dk>

Udlængsler – da Danmark erobrede virkeligheden (DMG)

Udstillingen *Udlængsler – da Danmark erobrede virkeligheden* sætter bl.a. fokus på temaer som afvandring og udvandring, teknologi og videnskab, presse og magasiner, revy og musik og den række af personligheder, der går under betegnelsen ”Det Moderne Gennembruds kvinder og mænd.” Alt sammen kerneområder, der hver især er væsentlige for forståelsen af hele perioden. Udstillingen vises i Rotunden og løber frem til 7. februar 2003.

Georg Brandes’ ’skrivebord’ (DMG)

Georg Brandes’ ’skrivebord’ er den genstandsrelaterede titel på en virtuel udstilling på nettet, som giver adgang til en stor dansk intellektuels ’skrivebord’, hans værker og til nogle af de forfattere, kunstnere, politikere og aktører, der tilsammen udgjorde „Det

moderne gennembrud i Norden 1870-1890“, – og til den samtid, Georg Brandes agerede i og reagerede imod. Udstillingen er udarbejdet i tilknytning til den fysiske udstilling *Udlængsler – da Danmark erobrede virkeligheden*. Se den virtuelle udstilling på adressen <www.kb.dk/elib/mss/dmg/index.htm>.

Verden set på ny (DMG)

Det Nationale Fotomuseum åbnede den 29. august udstillingen *Verden set på ny* om fotografiets indflydelse på dansk malerkunst i 1800-tallet. Fotografiet blev opfundet i Frankrig i 1839 og kom til Danmark allerede samme år. På udstillingen blev der vist værker af bl.a. C.W. Eckersberg, P. S. Krøyer, J. F. Willumsen og L.A. Ring. I forbindelse med udstillingen har studerende fra Moderne Kultur og Kulturformidling, Københavns Universitet, Camilla Kragelund og Kirstine Askholm lavet en elektronisk udstilling om fotografiets indflydelse på malerkunsten i europæisk regi.

Illustreret Tidende på nettet (DMG)

Illustreret Tidende skildrede i mere end 60 år sin samtid på en enestående måde. Perioden omfatter bl.a. Det Moderne Gennembruds epoke, og fra 1859 til 1924 kom *Illustreret Tidende* på gaden med nyheder, aktuelle oplysninger, litterært stof og underholdning af høj værdi. Bladet var unikt for sin tid, og er i dag en vigtig historisk kilde. Med netudgaven af *Illustreret Tidende* har alle nu mulighed for at kaste et blik tilbage i tiden og på den måde ikke kun få indsigt i de historiske begivenheder, men også opleve hvordan man dengang opfattede og beskrev alle facetter af det danske samfund. Det færdige projekt vil omfatte omkring 50.000 sider, og der vil være ca. 35.000 billeder at kigge på. Der er adgang til *Illustreret Tidende*

på adressen <www.illustrerettidende.dk>. Projektet er støttet med midler fra Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek.

Lys over landet - er det det, vi vil? (DMG)

Lørdag den 7. september og lørdag den 14. september opførtes i Dronningesalen en forestilling med titlen *Lys over landet – er det det, vi vil?*, der er en lille, markant omskrivning af J.P. Jacobsens digt "Lys over landet! Det er det, vi vil." Teaterkoncerten handlede om J.P. Jacobsen og dem der lod sig inspirere af hans værker, og det var en forestilling i billeder, ord og musik. Blandt de medvirkende var vokalensemblen Musica Ficta, dirigenten Bo Holten og skuespilleren Ole Lemmeke. Teaterkoncerten var arrangeret af Musica Ficta i samarbejde med Golden Days og Det Kongelige Bibliotek.

Lys og lyd. Udstillingskoncert (DMG)

Arrangementet, som finder sted lørdag den 23. november, byder på Skagensbilleder og nordisk musik. Københavns Yngre Strygere spiller musik af Niels W. Gade, J.P.E. Hartmann, Carl Nielsen og Edvard Grieg til billeder af Skagensmalerne. En oplevelse for både øjne og ører.

Et hjørne af naturen (DMG)

Et hjørne af naturen er et tema, som består af en række foredrag i Blixen, der har undertitlen *Fire fortællinger om Det Moderne Gennembrud*. Der er fokus på naturvidenskaben, og foredragene indkredser nogle af de landvindinger og opdagelser, der karakteriserer gennembrudsårene. Tirsdag den 5. november er emnet *Det moderne og landbruget* ved adjunkt, ph.d. Anita Kildebæk Nielsen, Aarhus Universitet. Jesper Hoffmeyer, lektor ved Københavns Universitet, afslutter serien af foredrag den 19. november med et

indlæg med titlen *Det moderne og sjælen*.

Oplæsningsbrunch (DMG)

De første tre lørdag formiddage i september læste skuespillere fra Grønnegårds Teatret - Tammi Øst, Ellen Hillingsøe, Klaus Bondam og Morten Staugaard - op af breve, foredrag, digte, skuespil, noveller og romaner fra de litterære gennembrudsår 1870-1890. Emnerne var religion, frihed, ligestilling, seksuel frigørelse og social ulighed. Arrangementet fandt sted i Café Øieblikket i Den Sorte Diamant.

Lyriskoplæsning og musik (DMG)

Hele november måned og frem til 2. december er der hver mandag i Blixen fra kl. 17.00 til kl. 18.00 oplæsning af lyrik og musik under overskriften *Jacobsen møder – en moderne dansk digter møder J.P. Jacobsen*.

Foredrag debat oplæg og diskussioner (DGM)

Oplæg, diskussion og paneldebat med temaet *Georg Brandes – dengang og i dag* indledte rækken af foredrag i de to første måneder af efterårssæsonen. Deltagerne var bl.a. forfatteren Jørgen Knudsen, cand.mag. Jens Morten Jensen og professor Hans Hertel med Olav Harsløf, forskningsleder og udstillingsredaktør, som ordstyrer. Senere i september holdt mag.art. Gertrud With foredrag om fotografi og malerkunst i Danmark 1840-1900 i tilknytning til udstillingen *Verden set på ny*. Herpå fulgte en paneldiskussion og oplæg om Henrik Pontoppidan og radikalismen samt en debat om den nordiske roman i 100 år med forfatterne Hanne Vibeke Holst og Dag Solstad. September blev rundet af med *Lad falde hvad ej kan stå* med oplæg og paneldebat om den danske arbejderbevægelse under medvirken af bl.a. Holger K. Nielsen

fra Socialistisk Folkeparti. I **oktober** bød programmet på foredrag om gennembrudsmalerne og deres brug af fotografi og optik ved Elisabeth Fabritius. Herefter fulgte et foredrag af Martin Zerlang, lektor på Københavns Universitet, med titlen *Politiske og Illustrerede Tidender*. Det sidste arrangement i oktober indeholdt oplæg og diskussion med Politikens chefredaktør Tøger Seidenfaden og forfatteren Ebbe Kløvedal Reich, som fokuserede på spørgsmålet: *Hvad skal det nytte?*

Den 8. **november** kommer Det Moderne Gennembruds faderskikkelse igen til orde i kraft af *Georg Brandes og Europa*, som er en online Brandes-debat mellem Firenze og København i forbindelse med den internationale konference i Firenze. Debatten afholdes i Dronningesalen med indlæg af bl.a. forfatteren Jørgen Knudsen, docent, dr.phil. Pil Dahlerup og professor Hans Hertel. Ordstyrer er Olav Harsløf, forskningsleder og udstillingsredaktør.

Mag.art. Erik Skyum Nielsen, litteraturforsker og professor Øystein Rottem og professor og anmelder Ebba Witt-Brattström sætter *Problemer under debat* den 15. november. Emnet er den nordiske roman i 100 år og arrangementet finder sted i Dronningesalen. Den 22. november stilles et klassisk spørgsmål, nemlig *Hvor gik Nora hen da hun gik ud?* Aftenen indledes med sluts scenen fra Henrik Ibsens *Et Dukkehjem*, og der er oplæg af docent, dr.phil. Pil Dahlerup, forfatter Bente Hansen og socialrådgiver Hanne Reintoft m.fl. Paneldiskussionen styres af forskningsleder Olav Harsløf. Blixen danner ramme for aftenens arrangement.

Den 6. **december** er der *Optagelsesprøve* i Dronningesalen. Her bedømmer magister i teatervidenskab, Mette Borg, skuespiller og instruktør, Waage Sandøe, og dramachef Ingolf Gabold dialoger fra gennembrudsdramatikken.

Bøger og Bibliotek

H.O. Lange-Prisen

Den 17. september blev prisen, der er på 50.000 kr., givet til lektor Hans Kirchhoff, Institut for Historie på Københavns Universitet for bogen *Samarbejde og modstand under besættelsen. En politisk historie* (Odense Universitetsforlag, 2001). Det Kongelige Bibliotek og G.E.C. Gad A/S indstiftede i 2001 en forskningsformidlingspris i H.O. Langes navn. Prisen tildeles en person, en gruppe af personer, en institution eller lignende, der gennem et enkelt værk, et livsværk, et kollektivt værk eller andre formidlingsformer har ydet en fremragende formidlingsindsats i Danmark af dansk eller udenlandsk forskning. H.O. Lange-Prisen er hermed uddelt for anden gang. Se artiklerne side 3-23.

Kulturnatten

I lighed med tidligere år deltog Det Kongelige Bibliotek igen i år som en del af det københavnske *Kulturnat*-arrangement, der dette efterår fandt sted den 11. oktober.

Bogseminar

Rækken af Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminarer med aspekter af bogens historie som tema begyndte i 1991. En lang række af seminarbidragene foreligger siden trykt i *Nordisk Tidskrift för Bok- och Biblioteksväsen, Fund og Forskning og Magasin*. Programmet for årets bogseminar spændte vidt. Lars Boje Mortensen, professor, Universitetet i Bergen indledte dagen med et oplæg med overskriften: Inddragelse af Norden i den hellige geografi. Strategier for geografisk beskrivelse i det 12. århundredes Skandinavien. Senere talte Jens Velle, lektor, cand.mag., Århus Universitet om Tyge Brahes papir, tryktyper og bøger.

På baggrund af en præsentation af Guman Poma's "Inkakronike" blev muligheder, udfordringer og forpligtelser hvad angår digital faksimilering på nettet belyst. For dette indslag stod Ivan Boserup, afdelingsleder, cand.mag., og Bruno Svindborg, forskningsbibliotekar, mag.art.

Arkiv for Dansk Litteratur på nettet

Torsdag den 31. oktober er *Arkiv for Dansk Litteratur* offentliggjort på nettet. Webstedet giver adgang til den klassiske danske litteratur, hvor forfatternes tekster er føjet ind i en integreret sammenhæng med det litteraturhistoriske og dokumentariske aspekt. *Arkiv for Dansk Litteratur* er et digitalt referencebibliotek og webarkiv, der tjener som redskab i forbindelse med studier, undervisning og forskning, men ADL er i lige så høj grad et tilbud til alle, der interesserer sig for dansk litteratur; – hvad enten man går efter faktuelle oplysninger, søger indblik i en forfatters produktion, er lystlæser eller ønsker at granske forfatterskaberne i deres helhed. *Arkiv for Dansk Litteratur* findes gennem Det Kongelige Biblioteks website på adressen <www.adl.dk>. Projektet er støttet med midler fra KulturNet Danmark og Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek.

Ny bog om den dansk nazisme

For nylig udkom bogen *Dansk nazisme 1930-45 og derefter*. Det 676 sider store værk, der er skrevet af forskningschef på Det Kongelige Bibliotek, John T. Lauridsen, er en ny samlet og systematisk fremstilling af nazismen i Danmark primært før og under Anden Verdenskrig. Bogen koncentrerer sig om DNSAP's historie og ideologi og gør op med mange fasttømrede fordomme og formodninger, som har været til hinder for forståelsen af både partiet og miljøet siden besættelsen.

Bogmesse

Igen i år deltager Det Kongelige Bibliotek i årets *Bogmesse* i Forum, som løber af stablen i dagene 15. til 17. november. På stand nummer 91 præsenterer Det Kongelige Bibliotek nye bøger, Diamantklubben og det kulturelle program i efteråret. Lørdag den 16. og søndag den 17., begge dage kl. 14, præsenteres på standen "Danske forfattere på web'en" på baggrund af det nye websted, ADL, – *Arkiv for Dansk Litteratur*. Søndag den 17. fortæller forskningsleder og udstillingsredaktør, Olav Harsløf, kl. 16 om Det Moderne Gennembrud.

Fjernadgang til e-ressourcer i Elektra

Studerende og ansatte ved Københavns Universitet (Humaniora, Samfundsvidenskab, Teologi og Jura) har nu fjernadgang til artikler og databaser i ELEKTRA, der er Det Kongelige Biblioteks samlinger af elektroniske ressourcer, ikke mindst de mange elektroniske tidsskrifter og databaser, som biblioteket abonnerer på eller på anden måde stiller til rådighed. Fjernadgang betyder, at der kan opnås elektronisk adgang til de fleste ressourcer i ELEKTRA, selvom man ikke befinder sig på Det Kongelige Bibliotek eller på universitets campus. Med fjernadgang kan man f.eks. søge i ELEKTRAs baser og tidsskrifter fra den hjemlige PC. Som studerende og ansat ved Københavns Universitet skal man være registreret som låner i Det Kongelige Biblioteks lånerbase for at kunne bruge fjernadgang.

Ny udgave af J.E.P. Hartmanns musik

I begyndelsen af august udgav Det Kongelige Bibliotek Hartmanns første symfoni fra 1835 som indledning til en ny, kritisk/videnskabelig, tre-sproget udgave af udvalgte værker af J.P.E. Hartmann.

Udgaven skal ses på baggrund af den stigende interesse for komponisten, og værket kan i sit anlæg sidestilles med de to andre store „monumentudgaver“ - Gade-Udgaven og Carl Nielsen Udgaven - som biblioteket på den ene eller anden måde er involveret i. Hartmann-Udgavens første bind er trykt med støtte fra Beckett-Fonden, og nye bind vil udkomme, efterhånden som der er ressourcer til det. Næste bind vil være symfoni nr. 2 i E-dur fra 1847/48, der forventes at udkomme i 2003.

Teaterprogrammer optræder online

I forbindelse med at Det Kongelige Teaters Bibliotek og Arkiv administrativt og funktionelt er blevet integreret i Musikafdelingen på Det Kongelige Bibliotek er der sat et projekt i gang med inddatering af artikler fra Det Kongelige Teaters forestillingsprogrammer fra ca. 1900 til i dag. Læs mere om bibliografien i *Aktuelt fra Musikafdelingen*, som findes via *Nyheder* på adressen <www.kb.dk>

Håndskriftkataloger online

Endnu en af de 'klassiske' og stadig uundværlige trykte kataloger over håndskrifter i Det Kongelige Bibliotek er nu tilgængelig online. Det drejer sig om John Erichsens *Udsigt over den gamle Manuscriptsamling i det store Kongelige Bibliothek* (1786). Det store registreringsarbejde af håndskrifter, der blev udført af forskellige ansatte på Det Kongelige Bibliotek gennem mere end 50 år, og som startede i slutningen af 1800-tallet, udmøntedes i en række kataloger, der nu alle foreligger online. Det drejer sig om: C. Behrends *Katalog over Det Kongelige Biblioteks Haandskrifter vedrørende Dansk Personalhistorie*, der udkom i 2 bind i årene 1925 og 1927, Chr. Bruuns *De illuminerede Haandskrifter fra Middelalderen i Det Store*

Kongelige Bibliothek, Ellen Jørgensens Catalogus Codicum Latinorum Medii Ævi Bibliothecæ Regiæ Hafniensis, Alfr. Krarups Katalog over Universitetsbibliotekets Haandskrifter samt Lauritz Nielsens Katalog over danske og norske Digteres Originalmanuskripter i Det Kongelige Bibliotek
Oversigt over Håndskriftafdelingens online databaser og kataloger er at finde på et link i maj udgaven af *Aktuelt fra Håndskriftafdelingen*, som findes via *Nyheder* på adressen <www.kb.dk>.

Musikoplevelser

Klassisk indisk musik

Den 11. september blev der i Dronningesalen budt på en unik mulighed for et møde med både nord- og sydindisk klassisk musik, da brødrene Krishnamurti Sridhar, på strengeinstrumentet sarod, og Krishnamurti Shivakumar, på violin, gav koncert sammen med Maruti Kurdekar (tabla) og Morten Grunnet (tanpura). Koncerten var arrangeret af Danmarks Radio og Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Indisk Musikforening.

Udstillingskoncert. Katrine Gislinge

Der findes en rigdom af værker for klaver fra senromantikken af de nordiske komponister, der også dyrker romancen – på dansk grund ikke mindst P.E. Lange-Müller, som i sine *Dæmpede Melodier* skabte stærke stemningsbilleder. I Sverige var det især Wilhelm Stenhammar med samlingerne *Sensommarnätter* og *Tre Fantasier*, som har beriget repertoire med betydningsfulde værker. Pianisten Katrine Gislinge spillede den 17. september uddrag fra disse samlinger ved Udstillingskoncerten med temaet *Det nordiske omkring århundredeskiftet*.

Tidsrum i billeder og lyd

Forlagsdirektør Johannes Riis bød velkommen, og journalist Birgitte Schmidt Andersen præsenterede fotografen Marianne Grøndahls nye bog *Tidsrum*, der indeholder over 200 portrætter af 16 danske komponister, fotograferet i værkstedet, i naturen, i koncertsalen på hotelværelset m.m. Begivenheden, hvor Trio Ondine spillede musik af bl.a. Nørgård og Nordentoft, fandt sted den 26. september i Dronningesalen. Koncerten var arrangeret af Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Gyldendal.

Music Around – Mare Balticum

Huaröd Kammerorkester og Mats Rondin
Mats Rondin er en af Sveriges fremtrædende cellister, og for nogle år siden stiftede han Huaröds Kammerorkester, som var på gæsteoptræden i Diamanten den 3. oktober. Ved Huaröds koncert fik publikum præsenteret værker af den unge svensker Benjamin Staern, den estiske komponist Erkki-Sven Tüür, den eviggyldige Dmitrij Sjostakovitj og et værk for kammerorkester og cello af finnen Aulis Sallinen. Mats Rodin var solist. Koncerten var arrangeret af Musik i Skåne og Det Kongelige Bibliotek.

Klaverrecital med Christina Bjørkøe

Pianisten Christina Bjørkøe har i de senere år vakt opsigt i det dansk musiklandskab med flere cd-udgivelser. Seneste cd-udspil fra den danske pianist er to Mozart-klaverkoncerter indspillet i Prag. Ved efterårets koncert i Dronningesalen den 5. oktober kunne publikum høre Christina Bjørkøe spille J.P.E. Hartmanns *klaversonate* i a-mol, Carl Nielsens *Chaconne* og Robert Schumanns *Fantasi i C-dur*. Koncerten var sponsoreret af G.E.C.Gad a/s og arrangeret af Det Kongelige Bibliotek.

2 X Steen & Radioens Big Band

Den musikalske oplevelse fandt sted i Diamanten den 8. oktober. Her spillede 2 X Steen – Niels Jørgen Steen & Nikolaj Steen, far & søn – sammen med Radioens Big Band et repertoire, der spændte fra gamle jazzklassikere i spændende fortolkninger over "beskidt" blues til Nikolaj Steens egne kompositioner arrangeret for big band af – farmand. Koncerten var arrangeret af Det Kongelige Bibliotek.

Årets DR kunstner Marie Rørbech

Marie Rørbech er et af de mest lovende

navne i den unge generation af danske pianister, og det har Danmarks Radio taget konsekvensen af og udnævnt hende til Årets DR Kunstner. Det var en stor glæde, at Det Kongelige Bibliotek i oktober kunne præsentere en af Marie Rørbechs DR-kammerkoncerter den 15. oktober i Den Sorte Diamant. Koncerten bød på Beethovens 7 Variationer over Mozarts *Bei Männern, welche Liebe fühlen*, Debussys *Sonate i d-mol* og Brahms' *Sonate i F-dur* samt en uropførelse af komponisten Ib Nørholm. Koncerten var arrangeret af Danmarks Radio og Det Kongelige Bibliotek.

Verdensmesterskab i harmonikaspil

Verdensmesterskab nummer 55 i harmonikaspil fandt sted i Dronningesalen den 19. oktober. Professionelle såvel som amatører fra hele verden dystede på harmonikatræk, knapper og – det vigtigste – musik! Den særlige musikalske begivenhed var arrangeret af Dansk Harmonikaspilleres Landsforbund.

ATHELAS-koncerter

Lørdag den 26. oktober gav ATHELAS Sinfonietta Copenhagen publikum mulighed for bl.a. at opleve Schönbergs *Pierrot Lunaire*, en klassiker fra det 20. århundrede med mezzosopranen Marianne Posseur, under ledelse af dirigenten Reinbert de Leeuw. Næste lørdag, den 2. november, var turen kommet til Stravinskijs suite *Historien om en soldat* og *Tre stykker for strygekvartet*. Ved denne koncert fejrede ATHELAS, under ledelse af Michel Tabachnik, også en af dansk musiklivs 70-års fødselarer, Pelle Gudmundsen-Holmgreen, med værket *Concord for 15 instrumenter*. Endelig var der lejlighed til at høre *Kleines Requiem für eine Polka* af den polske komponist Henryk

Górecki. Begge koncerter fandt sted i Dronningesalen.

Nielsen og Oxenvad. Mesterklasse og koncert

Carl Nielsens *Klarinetkoncert* er kaldt ”den væsentligste musikalske ytring, der i et halvt århundrede eller mere er tildelt en blæsesolist”, og solisten var Aage Oxenvad, som uropførte værket i oktober 1928. Sammen med en række kolleger vil kgl. soloklarinettist Arne Møller, der selv er elev af Oxenvad, lede et strejftog gennem koncerten og give et billede af Oxenvads betydning i det danske musikliv.

Den 5. november kl. 17 holdes således mesterklasse og kl. 19 opføres koncerten med bl.a. studerende fra mesterklassen. Klarinettisten Lars Aabo giver en præsentation af Aage Oxenvad og førstebibliotekar Niels Krabbe, Musikafdelingen, taler om udgivelsen af Nielsens *Klarinetkoncert* i Carl Nielsen Udgaven. Dronningesalen danner ramme for begivenhederne.

Se operafilm i Diamanten

Oplev Mozarts opera *Figaros bryllup* i DVD-kvalitet i en forrygende optagelse fra Théâtre du Châtelet med den feterede baryton Bryn Terfel som Figaro. Dirigent er John Eliot Gardiner. Operafilmen, der præsenteres af Jørgen Hansen, redaktør af DR-magasinet OperaNyt, kan ses den 12. november i Dronningesalen. Begivenheden er arrangeret i samarbejde med Universal og Diamantklubben.

DuoDenum. 10-års jubilæumskoncert
DuoDenum med Jeanette Balland, saxofon og Christian Utke Schiøler, slagtøj, fejrer 10-års jubilæum med perler fra duoens repertoire – og en Dronningesal der bugner af slagtøj! Musikken er af Niels Rosing-Schow,

Karsten Fundal, Aske Masson og Sunleif Rasmussen; sidstnævnte er modtager af Nordisk Råds Musikpris 2003. Koncerten, der finder sted den 19. november, er arrangeret i samarbejde med *DuoDenum* og DR Musikproduktion.

Trio con Brio spiller Beethoven, Dvorák og Sjostakovitj

Soo-Jin Hong, violin, Soo-Kyung Hong, cello og Jens Elvekjær, klaver, inviterer den 3. december til en aften i godt selskab med et af Danmarks mest talentfulde kammermusikensembler, nemlig den dansk-koreanske klavertrio, *Trio con Brio*, der vandt DR's Kammermusikkonkurrence i 2002. Programmet for koncerten i Dronningesalen består af klassikere fra klavertrioepertoiret: Beethovens *Geistertrio*, Sjostakovitjs *Klavertrio, opus 67* og Dvoráks *Klavertrio, opus 65*.

Debutkoncerter

Debutkoncerter fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium opføres i Dronningesalen og omfatter: Peter Pade Ramsøe Jacobsen, klaver og akkompagnement mandag den 11. november, Rebecca Forsberg, sang, onsdag den 13. november, Kasper Thaarup, basun, mandag den 25. november, Maria Teresa Assing, klaver, onsdag den 27. november, Rikke Sandberg, klaver, torsdag den 5. december samt Adi MORAQ og Tomer Yariv, slagtøj, mandag den 9. december.

Debat og foredrag

fra Danmarks fortid? Læs mere om Vinkler på Viden! på adressen <www.humanities.dk>

Fælles værdier? – en samtale

Har vi et sæt af fælles værdier, der binder samfundet sammen? Eller fokuserer vi en sådan grad på os selv og vores egne værdier, at samfundet er ved at gå i opløsning? Sådan lød nogle af de spørgsmål, der var sat på dagsordenen den 3. oktober i Blixen, hvor debattør og tidligere MF for Socialistisk Folkeparti Christine Antorini var ordstyrer. I samtalen deltog forfatter og filosof Mads Storgaard Jensen, præst og debattør Kathrine Lilleør samt forfatter og chefredaktør Kresten Schultz Jørgensen.

Fuldmåneaftener

Fuldmåneaftener er en regelmæssig tilbagevendende begivenhed på stjernehimlen og i Diamanten. Og med efterårets komme er der derfor taget hul på endnu en række af *Fuldmåneaftener*, som byder på en mangfoldighed af kulturelle arrangementer. Sæsonen slutter den 20. november med en Dario Fo aften. En af Europas førende Dario Fo eksperter, lektor Bent Holm fra Københavns Universitet fortæller om den lille skuespiller med det store talent. Foredraget ledsages af en række videoklip.

Vinkler på Viden!

I løbet af efteråret indbyder Danmarks Humanistiske Forskningscenter til otte forelæsninger med overskriften *Vinkler på Viden!* Forelæsningerne præsenterer en række af de forskere, der er tilknyttet forskningscenteret, og et formål med forelæsningerne, der alle afholdes i Diamanten på torsdage kl. 16.00-17.30, er at formidle dele af den forskning, der finder sted på centeret. Knud Ottosen afslutter årets serie af forelæsninger med et indlæg med titlen *Kan man stadig finde nye kilder*

Udstillinger

Dokumentarfotografen Viggo Rivad

Dokumentarfotografiets nestor i Danmark, Viggo Rivad, fejres med en udstilling fra Det Nationale Fotomuseums egen samling. Viggo Rivad har rundet de 80 år, men er fortsat i fuld vigør som fotograf og aktiv udstiller. Museets udstilling fokuserer på de tidlige år i 1940'erne og 1950'erne, hvor Viggo Rivad skabte sig en førende position i dansk fotografi. Han rejste ud i Europa og hjembragte i dag klassiske reportager fra nattelivet i Barcelona og Paris' forstæder. Udstillingen, der er arrangeret af Det Nationale Fotomuseum, vises i Rotunden fra 9. november til 18. januar 2003.

Bauhausfotografi

Det Nationale Fotomuseum viser i perioden 9. november - 14. december fotografier fra Bauhaus-skolen. Bauhaus i Tyskland blev en af det 20. århundredes betydeligste kunstskoler. Her formulerede man i 1920'erne de grundprincipper, som kom til at præge modernismens udtryk i hele den vestlige kulturkreds. Det er sjældent, der er mulighed for at se originalfotografier fra denne epoke, hvor der blev eksperimenteret i mørkekammeret som ingen sinde før. Udstillingen viser 124 værker udført af skolens lærere og elever som László Moholy-Nagy, Walter Peterhans, Florence Henri og Werner Graeff. Udstillingen er arrangeret af Det Nationale Fotomuseum i samarbejde med Institut für Auslandbeziehungen Stuttgart og Goethe-Institut, København.

Avisens Vignet – Sys Gauguin

Museet for Dansk Bladtegning viser udstillingen *Avisens Vignet – tegninger af Sys Gauguin* på Galleriet frem til den 9. november. Vignetten blev næsten Sys

Gauguins signatur. På udstillingen kan man se eksempler på hendes mange humoristiske og visuelle kommentarer til Berlingske Tidendes læserbreve – selv brevkassen om skattespørgsmål kunne give anledning til sådanne tegninger. Er der en genre, Sys Gauguin mestrede, var det den lille præcise, anekdotiske kommentar. Udstillingen er støttet af Otikon Fonden.

Illustrationer og kommentar – Kaj Olsen

Frem til den 9. november viser Museet for Dansk Bladtegning udstillingen *Illustrationer og kommentar* med værker af Kaj Olsen på Galleriet. En stribe af redaktioner, bl.a. Dagens Nyheder, Berlingske Tidende samt de tre store Stiftstidender i Århus, Aalborg og Odense, var aftagere af illustrationer fra den produktive bladtegner. I mange år var Kaj Olsen fast leverandør af tegninger til adskillige julehæfter og ikke mindst Blæksprutten, hvor han dyrkede sin lyst til at kommentere den daglige debat. Udstillingen er støttet af Otikon Fonden.

Poul Norholt - Udstilling

Museet for Dansk Bladtegning viser fra 12. november til 9. februar 2003 en udstilling med tegneren Poul Nordholt.

Luther og reformationen i Danmark - Virtuel udstilling

Udstillingen *Luther og reformationen i Danmark*, som har været vist i Diamanten i forbindelse med den 10. internationale kongres for Luther-forskning, er lukket den 10. august, men kan fortsat ses på Det Kongelige Biblioteks websider. Den fysiske udstilling, der var redigeret af professor, dr.theol. Martin Schwarz Lausten, Københavns Universitet, og forskningsbibliotekar, cand.theol. Henrik Laursen, Det Kongelige Bibliotek, belyste reformationen i Danmark,

dens teologiske forudsætninger, dens politiske gennemførelse og den kirkelige konsolidering indtil ca. 1560. Den digitale version af udstillingen findes på <http://www.kb.dk/luther/>

Alle tiders tryk – Virtuel udstilling

Når den fysiske version af udstillingen *Alle tiders tryk – Småtrykssamlingen i 100 år* lukker, vil udstillingen stadig være tilgængelig i en digital version på nettet. Også den virtuelle udstilling trækker emner frem, som viser bredden i Småtrykssamlingen. Noget er typisk for tiden, noget kuriøst. Her er reklamer, regnskaber, menukort og meget andet. Der er både farvestrålende tryksager og mere uanselige. Udstillingen fortæller historie – lokalhistorie, kulturhistorie, personalhistorie. Se den virtuelle udstilling på adressen

www.kb.dk/kb/dept/nbo/da/samlinger/smaatryk/udstilling/Forside/index.htm.

Eksterne udstillinger

Musikafdelingen har leveret materiale til en udstilling om Rued Langgaards *Antikrist*, der opførtes indtil d. 2. september i et samarbejde mellem Det Kongelige Teater og Danmarks Radio i Christiansborgs Ridehus. Udstillingen, der var redigeret af Langgaard-eksperten Bendt Viinholt Nielsen, var placeret i den store montre ved Dronningesalen i Den Sorte Diamant.

Håndskriftafdelingen har bidraget med et lille billede, der er indklæbet i en tidebog fra 1472 med tysk oprindelse til udstillingen *ICONOCLASH. Jenseits der Bilderkriege in Wissenschaft, Religion und Kunst*. Udstillingen var arrangeret af *Zentrum für Kunst und Medientechnologie* i Karlsruhe og blev afholdt i perioden 4. maj - 4. august 2002.

Kort- og Billedafdelingen har udlånt værker til følgende udstillinger:

Arbejdermuseet, København. *Flyt dig*, 15.9. – 31.12.02.

Runde Tårn. *Storbydrømme* (Golden Days), 26.8. – 22.11.02.

Rønnebæksholm Kunst- og Kulturcenter. *Rønnebæksholm – landskab, bygninger, ejere*, 1.8. – 19.9.02.

Kunstnerens Hus, Oslo. *Grethe Grathwol – Willy Ørskov*, 26.4. – 26.5.02.

Ny Carlsberg Glyptotek. *Ny Carlsbergfondets Jubilæumsudstilling*, 27.6. – 22.9.02.

Besøg og arrangementer

Den 29.8. besøgte Mrs. Pamela Gatenby, Deputy Director General, The National Library of Australia, Det Kongelige Bibliotek. Førstebibliotekar Grethe Jacobsen viste rundt i Diamanten og fortalte om pligtaflevering, digitaliserings- og webchef Birgit Henriksen fortalte om danske forøg med arkivering af nettet og direktør Erland Kolding Nielsen var vært ved en frokost.

25 deltagere i et seminar på Dansk Polar Center aflagde besøg i Kort- og Billedafdelingen 20. juni for at få en orientering om Grønlandica i Det Kongelige Biblioteks samlinger.

Udvekslingsbibliotekar Kari Mina Kvammen fra Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana, Norge, har været på et 4 ugers studieophold i Kort- og Billedafdelingen i august-september.

Erhvervelser

Bådteatret har overdraget sit arkiv til Det Kongelige Bibliotek. Teatret har løbende afleveret de fleste af deres opførte teatermanuskripter til Dramatisk Bibliotek, og med det senest tilførte er samlingen af teatermanuskripter fra Bådteatret nærmest komplet. Overdragelsen omfattede desuden 46 manuskripter, der er blevet foreslået Bådteatret at iscenesætte, men hidtil ikke er blevet opført. Udover teatermanuskripterne er der overdraget forestillingsmaterialer, forestillingsplakater og forestillingsfotos til alle opførte teaterstykker på Bådteatret. Disse arkivalier er placeret dels i Håndskriftafdelingen som Bådteatrets forestillingsarkivalier, dels i Billedsamlingen som Bådteatrets forestillingsfotos samt i Billedsamlingens samling af teaterplakater.

Biblioteket har fra Københavns Drengekor modtaget en samling materialer om Palestrinakoret, der blev en forløber for det senere Statsradiofoniens kor (Danmarks Radios kor). Materialet indeholder en stor samling koncertprogrammer fra Palestrinakoret, Cæciliaforeningen og fra Holmens Kirke i perioden 1884-1937 samt kassebog, scrapbog, mindre tryksager og en del fotografier fra Palestrinakoret. Hovedparten af materialet fordeles til Småtryks-samlingen, Håndskriftafdelingen samt Kort- og Billedafdelingen på Det Kongelige Bibliotek.

Musikafdelingen

- Det Kongelige Biblioteks Musikafdeling modtager hvert år nodemanuskriptkopier og indspilninger af nye danske værker, som har modtaget støtte fra Statens Kunstfond. Leveringen for

2001 er nu kommet og omfatter lidt over 250 manuskriptkopier.

- Fra komponisten Bernhard Christensen er modtaget en omfattende samling af musikmanuskripter.
- Nodesamling på 7 kasser med opførelsesmateriale fra musikeren og orkesterlederen Bob Anders.
- Manuskripter til tre sange af Ebbe Hamerik: *The Sisters*, *Myrth* og *Over den blege Pande*.
- En kasse med noder fra Bror Kalles Kapel. Bror Kalle (Harry Jensen 1911-1980) var komponist, pianist og kapelmester, især inden for populærmusik. Den modtagne kasse indeholder hovedsageligt trykte og håndskrevne noder for salonorkester, men samlingen er ikke registreret og derfor endnu ikke tilgængelig.
- Efter jazzforskeren Erik Wiedemanns død i foråret 2001 købte Det Kongelige Bibliotek hans bogsamling, hvoraf en stor del nu er tilgængelig for lånere. Bogsamlingen omfatter mange biografier, diskografier, leksika, jazzhistorier og -analyser samt bøger om alment kulturelle og samfundsmæssige forhold, der sætter jazzmusikken i perspektiv.

Dramatisk Bibliotek

- Dramatisk Bibliotek har fra skuespilleren Jesper Langberg modtaget en samling rollehefter som supplement til den samling af rollehefter og iscenesættelsesbøger, som Langberg-familien tidligere har ladet tilgå Dramatisk Bibliotek. Samlingen kan kun benyttes på

Det Kongelige Biblioteks Center for Musik og Teater efter forudgående katalogisering.

Håndskriftafdelingen

- Leif Nedergaard: Manuskript til bogen om Voltaire, optegninger vedrørende litteraturhistorie, stilehæfter m.v.
- Harald Bergstedt: en lille samling breve, manuskripter, tryksager og fotografier.
- Bo Bramsen: Manuskriptet til erindringerne "Mit liv" 1957-95.
- 25 håndskrevne breve fra maleren Oluf Høst til bogforfatter Hans Reitzel fra årene 1962-63. Brevene omhandler arbejdet med tegningerne til Reitzels udgivelse af Høsts dagbøger i udvalg, *Kjölwann*, Kbh. 1964.
- Omfattende samling af manuskripter, breve, optegnelser og fotografier af forfatteren Aage Dons.
- Forfatteren Erwin Neutzsky-Wulffs maskinskrevne og gennemrettede manuskript til romanen *Rum*, Kbh. 2001.
- 7 breve fra B.S. Ingemann, dat. 1841-48, til hhv. Johannes Ferdinand Fenger og dennes broder Rasmus Theodor Fenger.
- 4 manuskripter af N.F.S. Grundtvig, herunder til "Kirke-Klokken".
- 1 maskinskrevet manuskript med titlen "Om Holger, Robinson og Læsning" af Martin A. Hansen.
- 2 breve fra Niels W. Gade til professor Bernuth vedrørende en koncertopførelse i Hamburg, december 1880.
- Manuskript af Frederik Wilhelm

Wivet med titlen "Tanker paa min Fødsels=Dag", dat. 28. maj 1774. Manuskriptet indeholder en række versificerede betragtninger over liv og død.

- En omfattende samling af breve fra biskopper, teologer og andre gejstlige, herunder breve fra Indre Missions stifter.
- Diverse hæfter vedr. besættelsestiden samt forlægger Hans Reitzels håndskrevne beretning om arrestationen af Børge Outze.
- Sagsakter, fotografier m.m. vedr. udgivelse af bøger af Henry Miller i 1950'erne, herunder akterne i forbindelse med behandlingen i Oslo Byret 1957 af anklagen for 'pornografi'.
- 4 breve og kort fra Kaj Munk til Arne Weel fra årene 1933-34.
- Den Store Danske Encyklopædis arkiv.
- H. Thomsen: 2 børnebogsmanuskripter med titlerne: „Lille Theodor Myre“ og „Historien om Lille Ole Ligustersværmer“. Begge med originale farvelagte tegninger og med indsat tekst. Vedlagt mappe med 17 originale farvelagte tegninger af insekter.
- Giuseppe Siboni: 1 brev med plan for oprettelsen af Sangskolen ved Det Kongelige Teater, stilet til Direktionen ved Det Kongelige Teater.
- 12 originale tegninger af Kjeld Abell til en skolekomedie.

Kort- og Billedafdelingen

- Bladtegneren Bo Bojesens samlede værker. Doneret af tegneren selv.

- Samlede, efterladte værker af bladtegneren Arnold Bundgaard, kaldet "Nold". Doneret af enken efter Arnold Bundgaard.
- Et mindre antal tegninger af bladtegneren Chr. Hoff. Doneret af C. Dueholm Poulsen, Venstres Landsorganisation.
- En større samling tegninger, heriblandt originale bladtegninger. Doneret af Emil Johansen.
- En samling tegninger af bladtegneren Haakon Hesselager. Doneret af tegneren selv via Claus Seidel.
- En stor samling fotografier af fotografen Marianne Grøndahl. Doneret af fotografen selv.
- En meget stor samling negativer, dias, billeder af fotografen Gregers Nielsen, bøger m.m. Donation fra boet efter fotografen.
- 1 daguerreotypi samt en samling portrætter fra familierne Lassen, Ahlefeldt-Laurvig m.fl.. Donation fra boet efter fhv. direktør ved Kunstindustrimuseet, Erik Lassen.
- En stor samling familie billeder fra familierne Plesner, Schiødte m.fl. Doneret af Regnar Plesner.
- Fra Rigsarkivet er modtaget flere større og mindre fotografisamlinger udtagne af div. privatarkiver. Bl.a. fra arkitekt Jørgen Glahns arkiv.
- En stor samling fotografier. Donation fra boet efter solodanser og skuespiller Ulla Poulsen, formidlet af Bente Hatting Gjelten, modtaget via HA.
- 8 fotografier af fotografen Anders Petersen fra serien Café Lehmitz, Hamburg, fra årene 1968-1970. Køb.

Orientalisk og Judaistisk Afdeling

- Orientalisk og Judaistisk Afdeling har erhvervet et tibetansk hovedværk i 178 bind fra Lhasa, Tibet - den såkaldte *Bön po Kanjur*. Bön-traditionens samlede værker udgør en overordentlig vigtig del af den tibetanske litteratur, og den nylige erhvervelse af disse dækker et hidtil underrepræsenteret område i afdelingens beholdning af tibetanske tekster. Teksten er i facsimile efter håndskrevet „ume“-skrift i blå blæk. Dæklader af pap påklæbet blå stof, løblade i det traditionelle tibetanske tværformat (her i målene 12x50 cm). Hvert bind holdes sammen af to ombundne, hvide snore. Betegnelsen Bön po dækker både den præhistoriske tibetanske folketro, den præbuddhistiske tibetanske begravelsestradition og den reformerede Bön-religion i Tibet, den såkaldte Jungdrung Bön. *Bön po Kanjur* indeholder litterære værker fra sidstnævnte tradition, omhandlende metafysik, kosmologi, filosofi og kognitions-teori i en struktur, som minder om den buddhistiske hovedværks-samling *Kanjur*.